

Változócsillagok

szeptember október

Antalicz Péter	Ant	2	15	T	Posztobányi Kálmán	Pst	14	10x50B
Berente Béla	Ber	8	25	T	Rapavy, Pavol	CS	Rpy	4 7x50B
Cseri Dénes	Cer+	1	15	T	Rätz, kerstin	DDR	Rek	45 8x30B
Deli Judit	Del+	7	7x50B		Recsek Renáta		Rec+	4 7x50B
Joó István	Joo	2	15	T	Reinhard, Peter	A	Rep	2 7 L
Farkas Ernő	Frs	51	foto		Ripero, José	E	Rip	645 33,4 T
Fekete János	Fkj	12	10	T	Sajtz András	R	Stz	329 5 L
Fidrich Róbert	Fid	473	27	T	Sári Gyula		Sri	25 foto
Fodor Antal	Fod	141	15	T	Seres Zsolt		Ser	13 12x40B
Földesi Ferenc	Ffe	344	19	T	Schweitzer, Emile F		Sch	355 31 T
Halmi Gábor	Hag	91	10x50B		Soós Zoltán		Soz	41 30x80B
Herceg Zsolt	Her	9	9	T	Szalma Zsolt		Sao	6 11 T
Henshaw, Colin	BW	Hen	37	12x40B	Szarka Levente		Slv	160 15 T
Hevesi Zoltán	Hev	45	7x50B		Szauer Ágoston		Szu	19 10x50B
Károly Lajos	Kll+	6	11	T	Szentaskó László		Sno	7 19,5 T
Kósa-Kiss Attila	R	Kka	304	15,6 T	Szűcs László		Szc+	19 15 T
Laczkó Attila	Lac	17	25	T	Szutor Péter		Stp	126 foto
Ladányi Tamás	Lat	5	7x50B		Tepliczky István		Tey	311 11 T
Mizser Attila	Mzs	514	15	L	Toons, John	GB	Too	502 41 T
Molnár Zoltán	R	Moz	1	12x40B	Tóth Krisztián		Tkr	9 7x50B
Menali, Haldun I. TR	Men	33	20	T	Tóth Tamás		Tta	29 5 L
Nagy Zoltán	Nyz	50	7x50B		Vicián Zoltán		Vic	113 12 T
Osvald László	Osi	18	11	T	Wieszt Krisztián		Wst	167 7x25B
Papp Sándor	Pps	654	24,4	T	Zajác György		Zag	64 6,3 L
Pirity János	Pir	46	8	L	Zalezsák Tamás		Zal	26 15 T
Pósa Ottó	CS	Psa	4	7x50B				

Összesen 51 észlelő 5910 megfigyelést végzett. Az időszak legfontosabb eseménye a Nova Scuti 1989 kitörése volt (l. még előző számunkat). A nóvát Szauer Ágoston is "elcsípte" egy szeptember 23-i felvételén. — Végre egy sikeres PVH-észlelőhétvégét tudhatunk magunk mögött. November 3—5. között zajlott a hétvége Ráktanyán, 12 résztvevővel. A két félig derült éjszakán több száz észlelést végeztünk a PVH programcsillagairól a Dimitrov Műv. Közp. 19 cm-es Newtonjával valamint Szalma Zs. 11 cm-es Micárjával. Szinte mindenki hozott magával binokulárt, így jó alkalom nyílt a különféle, itthon elterjedt típusok összehasonlítására. 3-án korraeste Zalezsák T. felkereste a Helin-Roman-Alu (1989v) üstököst, mely kb. 10^m -s volt, az előrejelzésnél fényesebb. 5-én hajnalban pedig a fényes, 5^m -s Okazaki-Levy-Rudenko (1989r) üstököst észlelhetjük, a hajnali égen.

Még nem fejeződött be az év, de mégis megvonhatjuk 1989 változós mérlegét. A kevés derült ég megtette a hatását, az észlelések száma jelentősen elmarad a múlt évi mögött. A kevesebb észlelés nem jelenti azt, hogy a beküldésekkel, az észlelőlapokkal ne lett volna problémánk. Pedig a helyes beküldéssel jelentős adminisztrációs terhektől mentesülnénk.

Legfontosabb kérésünk az, hogy mindenki tartsa be a 6-i beküldési határidőt! Ennek most a Hipparcos programban való részvételünk ad különös jelentőséget. Adatainkat ugyanis minél gyorsabban kell eljuttatnunk az AAVSO-hoz, annak érdekében, hogy felhasználhassák azokat a Hipparcos méréseinek ütemezésekor. A Hipparcos programban mi is érintettek vagyunk, hiszen lehetőség van arra, hogy a hazai mira-adatokat is felhasználják a Hipparcos irányítói (l. Meteor 89/7-8.). Mint azt előző számunkban közzétettük, Emile Schweitzer vállalta, hogy észleléseinket — amennyiben minden hónapban 15-éig megérkeznek Strasbourgba — a NASA SPAN elnevezésű számítógépes hálózatán keresztül továbbítja az AAVSO-hoz. Minden észlelőnket arra kérünk, hogy adataikat a lehető leggyorsabban küldjék el a PVH-nak (lehetőleg két példányban). Az októberi adatokat november 5-én postáztuk Emile Schweitzernek, aki a többi típus észleléseit is továbbítja az AAVSO-nak.

Néhány — a beküldőlapokon mutatkozó — jellegzetes hibára ismét felhívjuk a figyelmet: Azok, akik számítógéppel összesítik adataikat, ügyeljenek arra, hogy a listák jól olvashatók legyenek, friss festékszalaggal készüljenek. Egy észlelőlapra csak egy megfigyelő adatai kerüljenek. A Kézikönyv katalógusa alapján állítsák össze programjukat — a PVH-programból törölt SR-eket és L típusú változókat ne küldjék be; minden esetben tüntessék fel, hogy küldik-e egyénileg adataikat az AAVSO-nak — hogy elkerüljük a kettős adatküldést.

Két nóvariasztás érkezett magyar észlelőktől az év eddigi szakaszában, az egyik filmhiba, a másik térképhiba "eredménye". Mindkettő jellegzetes hibaforrásra utal, ezért érdemes velük külön foglalkozni. A fotografikus nóvakeresők lehetőleg két felvételt készítsenek ugyanarról a területről, hogy elkerüljék az esetleges emulzióhibát. A vizuális észlelőtérképeket általában nem lehet nóvakeresési alaptérképnek tekinteni, már csak azért sem, mert nem ilyen céllal készültek. (Ez alól az újabb AAVSO-térképek képeznek kivételt, melyek fotók másolatai.) Ha hiányzó csillagra bukkanunk, nem kell azonnal nóvára gondolni, különösen a kézzel rajzolt, esetleg többször is átmásolt térképek esetében (pl. VA sorozat). Ugyanez igaz a különféle atlaszokra is. A kérdést segít eldönteni, ha fotografikus atlaszsal vagy saját készítésű, korábbi fotóval rendelkezünk a kérdéses területről.

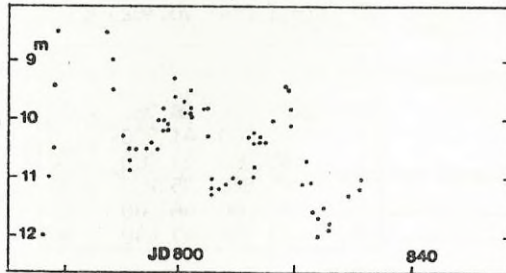
Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy milyen fontos a gyors értesítés ilyen esetekben. Sajnos erre nem egyszer hetek múltán kerül sor, ami megnehezíti az ellenőrzést. Az értesítésben — akárcsak bármely észlelésünkben — legyen benne minden fontos adat: időpont, fényesség, koordináták, műszer, az észlelő címe stb.

Azért ne szegjék kedvünket az ilyen "bakik", mert más amatőrök is elkövetnek hasonló baklövéseket. Erre jó példa a Nova Sgr 1989 esete (mely egy amerikai amatőr nevéhez fűződik), ahol szintén a pontatlan térkép volt a tévedés forrása. Sajnos a bejelentés — majd egy napra rá a cáfolat — megjelent az IAU Circularban is. (Melynek szerkesztői egyébként rengeteg felfedezésről kapnak hírt, melyek közül nem könnyű kiszűrni a tévedéseket.)

MIZSER ATTILA

Az időszak érdekesebb eseményei

- 005840 RX And UGZ JD 789-kor $10^m,3$ -s, JD 813-kor $11^m,0$ -s maximumban.
 013053 AX Per ZAND Továbbra is fényes, $9^m,0$ — $9^m,5$ közötti adatok.
 020657a UV Per UGSU JD 804-kor $12^m,5$ -s, ritka maximumainak egyikét produkálta.
 021403 Mira Cet M Szept. elején $7^m,0$ -s, majd intenzíven fényesedik okt. közepén bekövetkező $2^m,8$ -s maximumáig.
 021558 S Per SRC $11^m,5$ körüli, lassan halványodik.
 023133 R Tri M $12^m,5$ — $9^m,5$ között fényesedik.
 032443 GK per NA+XP Szept. közepéig $12^m,5$ -ig jut, az időszak végéig lassan $13^m,0$ alá halványodik.
 034930 X Per GCAS "Szokásához híven" $6^m,5$ körüli.
 040053 XX Cam RCB Maximumban, $7^m,2$ — $7^m,4$ közötti észlelések.
 044930 AB Aur INA Maximumban, végig $6^m,8$ -s.
 053005 V1118 Ori ? Okt. végén Stp $12^m,8$ -nál fotózta le, ismét aktív!
 054319 SU Tau RCB $9^m,5$ -s, maximumban.
 115158 Z UMa SRB $8^m,0$ — $8^m,5$ között lassan halványodik.
 131546 V CVn SRA Októberben volt $6^m,7$ -s maximuma.
 153115 Tau-4 Ser SRB Minimumban, $7^m,0$ körüli észlelések.
 154428a R CrB RCB Szeptember elején kerül $8^m,4$ -s minimumába, okt. végére $6^m,3$ -ig fényesedik vissza.
 155526 T CrB NR Minimumban, $10^m,0$ körüli.
 163360 TX Dra SRB $7^m,5$ — $8^m,0$ között halványodik.
 181349 AM Her AMHER $14^m,0$ körüli észlelések, minimumban.
 184205 R Set RVA JD 796-kor $7^m,2$ -s főminimumban, okt. végére újból $5^m,0$ -s.
 184406 Nova Sct' 89 Okt. végére $12^m,0$ -ig halványodott.

- 185032 RX Lyr M $13^m,6$ — $11^m,3$ között fényesedik, maximum előtt.
 192121 WW Vul ISA $10^m,5$ — $11^m,0$ között lassan halványodik.
 192150 CH Cyg ZAND+SR $7^m,6$ — $8^m,5$ közötti változások.
 194632 khi Cyg M Gyorsan fényesedik, okt. végén már $9^m,0$ -s!
 201621 PU Vul NC $9^m,8$ — $10^m,7$ közötti változások.
 210868 T Cep M Szept. közepéig $6^m,0$ -s, majd hirtelen $8^m,0$ -ig haványodik.
 213244 W Cyg SRB Aug.—szept. folyamán $6^m,0$ — $6^m,6$ között halványodott, októberben gyakorlatilag konstans $6^m,6$ -nál.
 213843a SS Cyg UGSS JD 793-kor fényes, $8^m,3$ -s maximumban.
 214612 AG Peg NC $8^m,5$ körüli, szórt adatok érkeztek.
 233815 R Aqr M $8^m,0$ -ról $6^m,8$ -ig fényesedik, közvetlenül maximum előtti.